

SENAT

COMISIA PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT,
ȘTIINȚĂ, TINERET ȘI SPORT
București, 12 decembrie 2018
Nr. XXVIII/296

Parlamentul României

CAMERA DEPUTAȚILOR
COMISIA PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT,
ȘTIINȚĂ, TINERET ȘI SPORT
București, 12 decembrie 2018
Nr. 4C-9/245/246

Conf. cu originalul

RAPORT COMUN

asupra Raportului privind starea învățământului preuniversitar - 2016 (R23/2017) și
Raportului privind starea învățământului superior în România - 2016 (R22/2017)

Comisia pentru învățământ, știință, tineret și sport din Camera Deputaților și Comisia pentru învățământ, știință, tineret și sport din Senat au fost sesizate cu **Raport privind starea învățământului preuniversitar în România - 2016 (R23/2017)**, pentru a întocmi un raport comun.

În conformitate cu prevederile art. 94 alin. (2) lit. v) ale Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, Ministrul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului prezintă anual Parlamentului raportul privind starea învățământului preuniversitar în România. Concomitent, sunt prezentate direcțiile și prioritățile de dezvoltare a învățământului preuniversitar și superior.

Totodată, s-a transmis Parlamentului, spre informare, și **Raportul privind starea învățământului superior în România - 2016 (R22/2017)**, publicat anual conform art. 216 lit. j) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, care potrivit legii nu se supune dezbaterii Parlamentului, dar se poate transmite spre informare.

Raportul privind starea învățământului preuniversitar în 2016 este structurat pe trei părți distincte: Partea I: I. Participarea școlară în sistemul de învățământ preuniversitar, II. Resursele umane ale sistemului de învățământ preuniversitar, III. Rezultate și eficiența externă a sistemului de învățământ, IV. Situația educației și formării profesionale din România din perspectiva indicatorilor europeni 2020; Partea a II-a - Acțiuni principale și rezultate obținute în anul școlar 2015-2016; Partea a III-a - Direcții de acțiune 2016 -2017.

Raportul prezintă situația înregistrată în învățământul preuniversitar și are în vedere următoarele dimensiuni: participarea școlară; resursele umane; rezultatele și eficiența externă a sistemului.

Partea I analizează situația înregistrată în sistemul de învățământ preuniversitar în anul școlar 2015/2016 și principalele tendințe din perioada 2009/2010 – 2015/2016. Partea I prezintă, de asemenea, o analiză cu privire la situația educației și formării profesionale din România din perspectiva țintelor stabilite la nivel european în orizontul de timp 2020.

Partea a doua prezintă cele mai importante acțiuni și rezultatele obținute în învățământul preuniversitar în anul școlar 2015 - 2016.

Partea a treia a raportului evidențiază principalele direcții de acțiune planificate pentru anul școlar 2016 -2017.

Primul capitol prezintă o analiză a *participării școlare*. Din această perspectivă sunt de menționat următoarele:

- în ultimii 7 ani, efectivele de elevi cuprinse în sistemul românesc de învățământ preuniversitar au fost în scădere de la un an la altul. În anul școlar 2015/2016, numărul de elevi din învățământul preuniversitar a fost de 3079,94 de mii. La nivel general, creșteri ale efectivelor de elevi se înregistrează doar în învățământul profesional. În anul școlar 2015/2016, rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de educație, ca raport din populația în vârstă de 6-23 ani, a fost de 76,6%. În anul de referință, 76,8% din populația de 3-21 ani se afla în sistemul formal de educație (inclusiv în grădiniță). De asemenea, 88,7% din populația școlară de 3-18 ani frecventa sistemul de educație (de la grădiniță până la liceu);

- ca urmare a trecerii copiilor de 6 ani în învățământul primar în contextul introducerii clasei pregătitoare, scăderea numărului copiilor din învățământul preșcolar continuă și în anul 2015/2016, cu toate că peste 90% dintre copiii de 3-5/6 ani au fost cuprinși în învățământul preșcolar. Diferențele pe sexe au scăzut de la un an la altul, până la valori similare pentru fete și băieți, înregistrate la nivelul anului 2015/2016, dar continuă să se manifeste discrepanțe pe medii de rezidență;

- în învățământul primar scad efectivele de elevi față de anul anterior (până la 935,39 de mii de elevi), cu o scădere semnificativă a efectivelor de elevi în mediul rural (aproape 11 mii de elevi);

- la nivelul învățământului gimnazial efectivele de elevi au fost de 768 mii de elevi, în scădere cu peste 10 mii față de anul anterior – în condițiile în care în mediul urban, efectivele de elevi cresc față de anul precedent cu peste 81 de mii, iar în rural se reduc cu peste 92 de mii. Schimbarea de structură a sistemului de educație din anul școlar 2012/2013 a determinat efecte asupra ratei de cuprindere în învățământul primar și gimnazial, valoarea indicatorului fiind de 90-91%;

- învățământul primar și gimnazial de masă și special a cuprins 1703,4 mii de elevi (cu 18,8 mii mai puțin decât în anul școlar anterior), școlarizați în 4037 unități școlare;

- 93,9% dintre elevii înscriși cu un an în urmă în clasa a VIII-a și-au continuat studiile la liceu sau în învățământul profesional;

- rata brută de cuprindere în învățământul secundar superior (învățământ liceal și profesional) a fost de 85,6%. În învățământul liceal, la nivelul anului școlar 2015/2016 erau înscriși 673,61 mii de elevi, cu peste 52 de mii mai puțin față de anul anterior. În anul școlar 2009/2010, unitățile SAM au intrat în lichidare. În anul școlar 2014/2015 s-a reintrodus învățământul profesional cu durata de 3 ani. Astfel, în învățământul profesional au fost înscriși 68,68 de mii de elevi, creșterea fiind de aproape 18 mii de elevi față de anul anterior. Durata medie de frecventare a învățământului liceal a înregistrat o tendință ascendentă, de la 2,5 ani în 2009/2010, la 2,9 în 2012/2013, după care a scăzut ușor, ajungând la 2,5 în 2015/16. Dar, a nivelul cohortei de 18 ani, doar 52% dintre ei sunt cuprinși în învățământul liceal. La nivelul anului 2014/2015, o pondere de 3,7% dintre elevii de liceu au abandonat studiile, iar cei mai mulți dintre aceștia provin din filiera tehnologică;

- rata brută de cuprindere în învățământul postliceal și de maiștri a înregistrat o creștere constantă în intervalul 2009-2014. La nivelul anului 2015/2016, valorile coboară sub nivelul anului precedent, până la 15,3%. Creșterea semnificativă se explică prin faptul că această rută a devenit o opțiune atractivă, în condițiile în care în ultimii ani a crescut ponderea absolvenților de liceu fără diplomă de bacalaureat. Totodată, valoarea abandonului crește până la 10,7%;

- rata abandonului școlar a crescut în comparație cu anul școlar anterior; 1,8% dintre elevii de nivel primar și gimnazial abandonează școala. La finalul anului școlar 2014/2015, învățământul primar și gimnazial de masă cuprindea 1690,5 mii elevi. Din totalul elevilor,

97% au fost declarați promovați și 3% repetenți. În învățământul special, 17,7 mii de elevi au finalizat anul școlar, din care 97,9% au fost declarați promovați și 2,1% repetenți. Pe ansamblul învățământului primar și gimnazial, rata abandonului școlar (indicator calculat pe baza metodei „intrare-ieșire”) în anul 2014/2015 a fost de 1,8% (procent ce reprezintă 31,7 mii de elevi) - 1,5% în urban și 2,2% în rural. În învățământul gimnazial se înregistrează o ușoară creștere ajungându-se la 1,9% în 2014/2015. Ratele cele mai ridicate ale abandonului se înregistrează la clasele de început de cicluri de învățământ: clasele I-a și a II-a, respectiv clasa a V-a. La nivel general, ratele ridicate ale abandonului școlar la început de ciclu de învățământ au drept cauză dificultățile de adaptare, respectiv trecerea de la un nivel de studiu la altul: stiluri de predare diferite, solicitări mai complexe în plan curricular, numărul de ore/săptămână dedicate studiului.

Referitor la evoluția *efectivelor de personal* din învățământului preuniversitar, în anul școlar 2015/2016, numărul angajaților din învățământul preuniversitar a continuat tendința descendentă din ultimii ani, într-o formă mai accentuată. Din totalul personalului din învățământul preuniversitar, peste jumătate funcționează în ciclul primar și gimnazial (52,4%), 28,1% în liceu, 18,3% în învățământul preșcolar și ponderi foarte reduse în învățământul profesional (0,2%) și în cel postliceal și de maiștri (1%). Pe categorii de personal, evoluție pozitivă a înregistrat personalul administrativ, la toate nivelurile de educație. Tendința de scădere a ponderii personalului calificat din învățământul preșcolar s-a oprit, valoarea indicatorului stabilizându-se în mediul urban (91,3%) și crescând ușor în mediul rural (92,9%).

Pe niveluri de studiu, ponderea personalului didactic cu normă întreagă este mai mare în învățământul preșcolar (99,1%), în învățământul primar, în liceu și în școli profesionale. Cele mai reduse procente de personal didactic cu normă întreagă se regăsesc în gimnaziu și în școlile postliceale (65,1%). Ponderea personalului didactic feminin (80,3%) în sistemul românesc de învățământ înregistrează situații similare celor la nivel european. Cea mai mare pondere a profesoarelor se regăsesc la nivel primar și secundar inferior, iar cu cât copiii/elevii au vârste mai mici, cu atât numărul personalului didactic feminin este mai mare.

În ultimii șapte ani școlari, raportul elevi per cadru didactic a înregistrat modificări ușoare, influențate și de măsurile de politică educațională implementate la nivelul sistemului: în grădinițe a scăzut numărul de copii/educator, iar în învățământul primar a crescut numărul de elevi/cadru didactic, pe restul nivelurilor păstrându-se același trend.

În ceea ce privește *rezultatele școlare ale elevilor și rata de absolvire*, este de menționat faptul că, la nivelul anului 2014/2015, o pondere de 85,1% dintre copiii cu vârsta corespunzătoare clasei a VIII-a au absolvit învățământul gimnazial. Rezultatele obținute la Evaluarea Națională din anul 2016 evidențiază o evoluție descendentă atât în ceea ce privește ponderea de promovare în rândul participanților (75,1%), cât și în ce privește scorurile medii obținute (7,44).

Rata de absolvire a învățământului liceal, cu și fără examen de bacalaureat (calculată prin raportare la populația în vârstă teoretică de absolvire de 18 ani), ajunge la 89,1%, cu peste opt puncte procentuale mai mult decât în anul anterior, din care 51,7% cu bacalaureat. Rata de promovare a examenului de bacalaureat din numărul total al celor prezentați a înregistrat în ultimii ani creșteri semnificative. În anul școlar 2015/2016, creșterea, comparativ cu anul școlar anterior, a fost mică, de la 69% la 69,4%. Începând cu anul 2009/2010, gradul de participare a absolvenților de liceu din anul curent la examenul de bacalaureat a scăzut la 80%. La nivelul anului 2014/2015 valoarea este de 80,4%.

Media generală a fost 7,83 per total. Distribuția elevilor promovați la examenul de bacalaureat din 2016 pe categorii de medii obținute arată astfel: 29,3% au obținut între 6 și 6,99, 24,5% au obținut între 7 și 7,99, 26,2% au obținut între 8 și 8,99, 19,9% între 9 și 9,99, iar 0,1% au obținut media 10.

Rata de absolvire a învățământului postliceal și de maiștri a înregistrat o tendință ascendentă, ajungând în anul școlar 2014/2015 la 16,3%.

Din perspectiva indicatorilor europeni 2020, înscrierea în învățământul obligatoriu este de 95%. Media UE-28 privind acest indicator a fost de 94,3%, în creștere față de anii anteriori. În România s-au înregistrat creșteri importante ale valorii indicatorului de la 67,6% în 2000 la 86,4% în 2014, pentru anul 2015 - 87,6%.

Conform raportul Comisiei Europene asupra rezultatelor PISA 2015 la nivel european, România se află, în continuare, printre țările cu scorurile cele mai slabe din UE înregistrate de elevii de 15 ani la testările internaționale cu privire la competențe de citire/lectură, matematică și științe.

În ultimul deceniu, România nu a reușit să înregistreze un progres privind participarea adulților cu vârste între 25-64 ani la învățare pe parcursul întregii vieți, valoarea indicatorului înregistrând în 2015 cea mai scăzută valoare din întreaga perioadă analizată (1,3%), media UE-28 fiind de 10,7%.

Principale *acțiuni și rezultate* obținute în anul școlar 2015-2016 vizează: asigurarea de șanse egale de acces și participare, modernizarea curriculumului și a sistemului de evaluare și examinare, asigurarea calității în educația preuniversitară și încurajarea performanței școlare, dezvoltarea învățământului profesional și tehnic și corelarea cu piața muncii, susținerea învățământului în limbile minorităților naționale, îmbunătățirea formării cadrelor didactice, extinderea utilizării noilor tehnologii și profesionalizarea managementului școlar, încurajarea învățării pe tot parcursul vieții, intensificarea dialogului social și creșterea transparenței instituționale, creșterea siguranței elevilor și prevenirea corupției, dezvoltarea cooperării europene și internaționale, închiderea Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2014, crearea cadrului instituțional pentru monitorizarea și evaluarea măsurilor cuprinse în strategiile condiționalități ex-ante ale învățământului preuniversitar.

În anul școlar 2015-2016 dezvoltări semnificative au fost înregistrate pe unul dintre segmentele importante ale învățământului preuniversitar, respectiv educația timpurie, unde s-a continuat procesul de revizuire a Curriculumului specific pentru educația timpurie (0-3 ani și 3-6 ani) și s-a armonizat sau, după caz, completat cadrul legislativ.

Pentru asigurarea de șanse egale de acces și participare pentru toți copiii, MENCS a implementat o paletă largă de programe sociale și programe pentru grupuri dezavantajate: bani de liceu, rechizite școlare, Euro 200, bursa profesională, Cornul și laptele. Programul A doua șansă reprezintă unul dintre mecanismele importante de recuperare școlară, care a fost adaptat în permanență la modificările sistemului și la nevoile beneficiarilor.

Unitatea de Management al Proiectelor cu Finanțare Externă (UMPFPE) implementează, împreună cu Unitatea de Management al Proiectelor pentru Modernizarea Rețelei Școlare și Universitare (UMPMRSU), Proiectul de Reformă a Educației Timpurii (PRET) care are ca obiective îmbunătățirea infrastructurii existente, prin reabilitarea, extinderea și construcția de noi grădinițe, precum și creșterea calității serviciilor oferite, prin formarea cadrelor didactice și dotarea cu materiale de predare - învățare.

Prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 81/2016 de modificare a Legii educației naționale nr. 1/ 2011 au fost incluse reglementările legislative pentru introducerea învățământului dual. Totodată, a fost elaborată Metodologia de organizare și funcționare a

învățământului dual și modelul de Contract de parteneriat pentru formarea profesională a elevilor prin învățământul dual.

Începând cu anul 2016, au intrat în vigoare prevederile Hotărârii de Guvern nr. 136/2016 și s-a trecut la finanțarea învățământului preuniversitar particular acreditat, astfel încât s-au eliminat discrepanțele privind finanțarea diferitelor tipuri de învățământ, din perspectiva formei de proprietate a acestora.

Statutul Elevilor, elaborat de MENCS în colaborare cu Consiliul Național al Elevilor (CNE) și alte organizații reprezentative ale acestora, a fost aprobat prin OM nr.4742/2016.

În parteneriat cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, s-a stabilit un Plan de măsuri de remediere a problemelor educaționale și sociale ale copiilor incluși în centre de plasament, conform priorităților strategice ale MENCS pentru anul 2016.

Prin Ordinul MENCS nr. 4121/2016 au fost aprobate Standardele de pregătire profesională (SPP) pentru calificările profesionale de nivel 3 și 4 ale Cadrului național al calificărilor, pentru care se asigură pregătirea prin învățământul profesional și tehnic. Prin Ordinul nr. 4457/2016 s-au aprobat planurile de învățământ și programele școlare pentru cultura de specialitate și pregătirea practică săptămânală din aria curriculară Tehnologii, precum și pentru stagiile de pregătire practică - curriculum în dezvoltare locală CDL, pentru clasele a IX-a, învățământ liceal filiera tehnologică și învățământ profesional

În ceea ce privește, evaluările, examinările și concursurile naționale, au fost elaborate: 99 de variante de probe scrise pentru evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a; pentru examenul de bacalaureat: 2671 bilete de examen pentru probele A, B și C, 110 de fișiere audio pentru proba C, 230 de variante de probe scrise și probe pentru evaluarea înțelegerii textului audiat pentru proba C, 1243 fișiere de lucru pentru proba D, 390 de variante de probe scrise pentru proba E; 83 de variante de subiecte pentru Evaluarea Națională de la finalul clasei a II-a; 74 de variante de subiecte pentru Evaluarea Națională de la finalul clasei a IV-a și 45 de variante de subiecte pentru Evaluarea Națională de la finalul clasei a VI-a.

În anul școlar 2015-2016, olimpiadele și concursurile școlare naționale și internaționale au fost organizate și desfășurate conform graficului stabilit, în condiții de siguranță și normalitate. Au fost premiați 202 elevi, 215 profesori și 99 unități școlare de proveniență, fondul de premiere fiind în valoare de 3.513.755 lei.

În Partea a III-a a raportului sunt reliefate *preocupările și direcțiile de acțiune* pentru anul 2016-2017.

Raportul privind starea învățământului superior în 2016 este structurat pe trei capitole distincte: Analiza sistemului de învățământ superior din perspectiva indicatorilor de bază, Rezultate și acțiuni relevante desfășurate în anul universitar 2015 – 2016, Priorități ale învățământului superior pentru 2017.

La nivelul anului 2015/2016, sistemul național cuprindea 99 de instituții de învățământ superior, în cadrul cărora funcționau 567 facultăți, din care 56 instituții de învățământ superior de stat și 43 instituții de învățământ superior private, cu 409 facultăți de stat și 158 facultăți private. Procentajul cel mai ridicat al instituțiilor de învățământ superior și al studenților este prezent în municipiul București, care cuprinde peste un sfert (26,7%) dintre studenții din învățământul de stat și peste jumătate (56,5%) dintre studenții din învățământul privat. Învățământul de stat este reprezentat în peste 56% dintre instituțiile de învățământ superior și în 72% din totalul facultăților.

Se evidențiază evoluția descrescătoare a rețelei de învățământ superior în ultimii patru ani, determinată în primul rând de scăderea numărului de universități și facultăți private, concomitent cu păstrarea în aceeași parametri a rețelei de învățământ superior de stat. În ultimii șapte ani, efectivele de studenți înscriși în învățământul superior de licență au scăzut la aproape jumătate, cu aproape un sfert în învățământul superior de stat și peste 80% în cel privat. Scăderea numărului de înmatriculări de la un an la altul a fost determinată de un complex de factori: ponderi mai reduse de absolvenți de liceu care au promovat examenul de bacalaureat, număr mai mic de persoane care aleg să urmeze simultan mai mult de un program de studii universitare, scăderea demografică a populației de vârstă teoretică de școlarizare la acest nivel de studiu (19-23 ani). De asemenea, accesul mai larg la învățământul postliceal, necondiționat de promovarea examenului de bacalaureat, este un alt posibil factor ce a influențat scăderea efectivelor de studenți.

În anul universitar 2015/2016, în sistemul de învățământ superior din România au fost înmatriculate 535,2 mii persoane. Astfel, 76,7% urmau programe de studii universitare de licență (410.697), 20% – programe de studii universitare de masterat (104.700) 3,2% – programe de studii universitare de doctorat (17.156), iar mai puțin de 0,5% – programe de studii postuniversitare (2.530). Învățământul superior de stat a înregistrat o creștere ușoară a numărului de studenți la programele de licență și scăderi ușoare la celelalte programe, mai accentuate la nivelul celor postuniversitare. În învățământul privat s-au înscris mai puțini studenți la programele de licență, masterat și doctorat, dar a crescut ponderea persoanelor înscrise în programele postuniversitare.

La nivelul anului universitar 2015/2016, din totalul de 26.949 cadre didactice universitare, aproape 98% (26.405 cadre didactice) sunt încadrate cu normă întreagă, iar 11,3% (3.047 cadre didactice) ocupă funcții de conducere, aproape două treimi din personalul didactic (62,4%) au desfășurat activități de cercetare.

În anul universitar 2015-2016, în vederea bunei funcționări a sistemului de învățământ superior, a fost completat cadrul normativ cu o serie de hotărâri de guvern și ordine de ministru, reglementări care asigură stabilitatea și predictibilitatea organizării și funcționării sistemului de învățământ superior și s-au aprobat conținutul și formatul actelor de studii eliberate absolvenților ciclului II - studii universitare de masterat și absolvenților ciclului I și ciclului II de studii universitare oferite comasat. În vederea asigurării interoperabilității sistemelor informatice și a schimbului de date, au fost elaborate și semnate protocoale/convenții între MENCS și alte instituții centrale pentru colectarea și furnizarea de date.

Ca și priorități ale învățământului superior pentru anul 2017 sunt menționate asigurarea cadrului normativ pentru funcționarea optimă a sistemului de învățământ superior și a accesului egal și creșterea participării în învățământul superior printr-o abordare mai bine ținută a nevoilor tinerilor.

Comisiile **au luat act** de conținutul Raportului privind starea învățământului preuniversitar în anul 2016 (**R23/2017**) și de conținutul Raportului privind starea învățământului superior în România - 2016 (**R22/2017**).

La dezbateră Raportului privind starea învățământului preuniversitar în anul 2016 și a Raportului privind starea învățământului superior în anul 2016 au participat ca invitați, în baza prevederilor art. 54 și 55 din Regulamentul Camerei Deputaților, republicat, și ale art. 63 din Regulamentul Senatului, republicat, din partea Ministerului Educației Naționale: doamna Ministru Ecaterina Andronescu și domnul Secretar de stat Petru Andea.

În urma dezbaterilor, Comisiile au hotărât să supună, spre dezbateri și adoptare, Camerelor reunite ale Parlamentului, **Raportul privind starea învățământului preuniversitar în anul 2016** și, spre informare, **Raportul privind starea învățământului superior în România - 2016**.

PREȘEDINTE

Senator Liviu-Marian POP

PREȘEDINTE

Deputat Camelia GAVRILĂ

SECRETAR

Senator Liliana Sbîrnea

SECRETAR

Deputat Viorel STAN